

SZÉP FERENC–VEREBES ISTVÁN:

AHOL A FALNAK IS „SZEME” VAN – A LÁTHATATLAN VÉDELEM

„Nem lehet összekötni a pontokat a jövőt fürkészsze, az összefüggések csak utólag visszanézve látszanak.”

Steve Jobs

„Biztonság. Személyenként formálódik ennek a fogalomnak a mondanivalója, jelentősége. Akad, akik szerint a biztonság nem más, mint tudatos kockázatvállalás. Vannak, akik szerint a biztonság nem a kockázat prezentálásáról szól, hanem annak kezeléséről, illetve akik szerint a biztonság nem egy termék, hanem egy eljárás. Egyének és technológiák kontaktusa.”

Az ország délkeleti szegmensében található Makó város önkormányzata - a lakosságához mérten - példanélküli darabszámú, terjedelmes területet megfigyelni képes térfigyelő kamerahálózatot létesített. A kamerarendszer működésének impressziói, eredményei azonban még nem kerültek publikálásra. Írásomban a hálózat technikai részleteiről és a helyi lakosok szubjektív megítélésébe próbálok betekintést nyújtani. Nőtt-e Makón, vagy csökkent az emberek biztonságérzete? Hogyan alakult a bűncselekmények száma a rendszer felállítása után?

A „hagyma fővárosaként” is ismert Makón 2009. évet megelőzően megállapítható, hogy az évek alatt folyamatosan növekedett a regisztrált bűnesetek száma. A lakosság biztonság érzete megromlott. A nagyvárosi bűnözés összes sajátosságai tükrében jellemző jogsértések a lakásbetörések, a besurranásos lopások, a garázdaságok, a testi sértések, illetve Makó és környező térségében élők gazdálkodási jellegének köszönhetően idényjelleggel a terménylopások és rongálások.

A társadalmi problémát a képzetlenség, a munkahelyek hiánya, a kevés és idényjellegű alkalmi munkák, az italozó lumpen életmód generálja. A halmozottan hátrányos helyzet

egyenes következménye, hogy a területen élő lakosság egy része a bűnözés – mint megélhetési lehetőség - felé fordult. Rendszeresek a közösség ellenes megnyilvánulások, a családi botrányok, hangos veszekedések, amelyek az ezeket elszenvedni kénytelen lakosokat félelemmel töltik el.

A kialakult helyzetet tovább rontotta, hogy a más megyékből, más városokból érkező hazai, illetve a schengeni külső határon keresztül érkező külföldi személyek - mint utazó bűnözők – további bűncselekményeket követtek el.

Annak ellenére, hogy a rendőrség szigorúan a jogszabályok adta keretek között jogosult vagy kötelezett a tevékenységét végezni, a makói lakosság a felmerült problémák megoldását egyértelműen a rendőröktől várta. A rendőri vezetők számára nyilvánvaló volt, hogy a közbiztonság nem lehet egyetlen ember, vagy egy kizárólag erre rendelt szervezet produkciója, megvalósításához széleskörű társadalmi kooperáció szükséges. A közbiztonság együttműködési termék.

A Makó Város Önkormányzat képviselő testülete az adatokat vizsgálva 2009. júliusában arról határozott, hogy felkéri a Makó Rendőrkapitányság vezetőjét, hogy közösen dolgozzanak ki egy cselekvési programot a közbiztonság további javítása, város értékeinek megóvása érdekében. Ennek az együttműködések köszönhetően a rendőrség szakmai irányítása mellett indult el a „**Makó bűnmegelőzési projekt**”.

Az országos társadalmi bűnmegelőzési stratégiához igazodva a Projekt célja az volt, hogy a lakosság, a különböző civil szervezetek és intézmények mozgósítása révén, a bűnmegelőzés és a közbiztonság megteremtése mérsékelje a városban előforduló deliktumokat, azok okait, valamint csökkentse a sértetté válás veszélyét, növelje a lakók személyi- és vagyonbiztonságát és ezáltal javítsa az életminőséget és ne kövessenek el újabb jogsértéseket. A cél elérése érdekében a programban megfogalmazták azokat a feladatokat, amelyek a városban felmerült problémák megoldását célozták, és felmérték a programba bevonhatók körét, melyben legnagyobb szerepet a helyi önkormányzat kapta.

A Projekt olyan összehangolt és célzott tevékenységet igényelt, amely segítségével megvalósult a komplex bűnmegelőzés mellett a lakók közös összefogásának igénye is. A

konkrét cselekvési programban a szükségletfeltárás során megjelenő problémákra akciókat dolgoztak ki. A Projekt részeként a város biztonsága érdekében prioritást élveztek a bűnelkövetéseket visszaszorító intézkedések és az áldozattá válás megelőzése.

A kamerarendszer kiépítését megelőzően, esettanulmány alapján felmerült az igény a gyakoribb rendőri jelenlétre, arra, hogy a bűnelkövetések számának visszaszorítása érdekében a lakosság és a bűnözők is érezzék, hogy a rendőrség szemmel tartja őket. A megfigyelés a modern technika segítségével az egész város területét lefedve megvalósítható.

A Projekt részeként megvalósított egyik akciók közül az országosan egyedülálló „**Biztonságos Makó program**” volt, amely keretén belül elsőre 9 db térfigyelő kamera került elhelyezésre a város több frekvenciált és bűnözés szempontjából különösen fertőzött pontjaira, majd ez később 41-re emelkedett. Napjainkban már 98 darab kamera pásztázza a közterületet. A térfigyelőkamera-rendszer kiépítési költsége 100 millió forintba került, és a további bővítési lehetőség adott.

A makói térfigyelő-központ

Az analóg jeltovábbítási rendszerű makói térfigyelő kamerákat és a hozzátartozó vezérlőközpont felszerelését és kiépítését a Távcom Kft. végezte. A térfigyelőrendszert két Intel processzorú számítógép vezérli, az Intellio nevű szoftver segítségével, amelyből az egyik számítógép biztonsági mentés feladatokat lát el. Mindkettő szünetmentes áramforrással rendelkezik. Az optikai kábeles jeltovábbítása jelenleg 15 képkocka/másodperc. A hozzá csatlakozó két nagyképernyős televízió és két nagyméretű monitor 16-16 kameraképet tud egyszerre megjeleníteni, amelyek a Makó Rendőrkapitányság épületében találhatóak meg. Az operátorok saját jelszóval jelentkeznek be.

A kilistázott kamerákra helyezve az egérmutatót azonnal megjelenik a kamera előnézeti képe. A PTZ (Pan, Tilt, Zoom) kamerákat az operátorok közvetlenül, egér segítségével vezérelhetik. Forgatásra és közelítésre van lehetőség. A kamerák ún. őrjárat funkcióval is rendelkeznek,

amely előre beállított útvonalakat követ, akár többet is. A rendőrség ügyeleti szolgálata szintén hozzáfér a kamerarendszerhez és teljes jogosultsággal bír annak irányításában.

A szoftver képes arcfelismerésre, a kamerák optikáján keresztül beazonosítani egy embert és annak mozgását követni, több kamerán keresztül. A személy mozgását, útvonalát valós időben megjeleníteni. A Nyomvonal lekérdező felület segítségével megtudhatjuk, hogy a különböző területeken mekkora gyakorisággal mozognak az objektumok.

A város bevezető útjain elhelyezett kamerák rendszámfelismerésre is alkalmasak. Minden, a városba belépő és azt elhagyó gépjármű rendszámát rögzíti. Ezek úgynevezett LPR-kamerák. Körözési feladatokra nem képes, viszont az adatbázisából lehet keresni gépjárműre. A felvett időszakot visszanézni és abban keresni egy ún. idővonalon keresztül van mód.

A rendőrség a makói önkormányzattal kötött szerződésében napi nyolc óras időintervallumban vállalja, hogy élőerős megfigyelést végez a kamerákkal. Az állomány erre kiképzett és önként jelentkező tagjai vállalhatnak operátori mellékállást.

Az önkormányzat külön díjazású feladatként határozta meg a rendszer kezelését. A rendőrök a Makói Rendőrkapitányság állományából kerülnek ki és kizárólagosan csak szolgálatmentes napokon, vagy szolgálatuk letelte után, szabadidejükben végezhetik a megfigyelést.

Persze ez nem jelenti azt, hogy egy teljes napon csak nyolc óra lenne arra fordítva, hogy a térfigyelő kamerákkal közbiztonsági, bűnfelderítési, bűnmegelőzési feladatokat látnának el, hiszen az épületben szolgálatot teljesítő vezetői állomány folyamatosan figyelemmel kíséri a közterületen történeteket.

A kamerák azonban nem csak az utólagos felderítést szolgálják. A szolgálattervezés szorosan idomul a képfelvevők elhelyezkedésének megoszlásához. A közterületi jelenlét azokra a helyszínekre orientálódik inkább, ahová a központból nem tudnak odafókuszálni. Fontos elegendő embert vezényelni szolgálatonként, hogy a megfelelő reagálást lehetővé tegyék egy kamerán felfedezett eseménnyel kapcsolatban. Egy rendőri reakció az operátor szemszögéből – rögtönzötten is – előzetes tervezést kíván, pl. a menekülési útvonalak lezárásakor, ezért fontos, hogy a térfigyelést végző állomány pontosan, utcaszinten ismerje a várost és a

kamerák elhelyezkedését (mivel a kapitányság több, vidéki őrön dolgozó és vidéki lakhellyel rendelkező hivatásos állományú tagja is lehetőséget kap az operátori feladatok elvégzésére).

A kamerák működésüktől kezdve számtalan eseménynél szolgáltak segítségül. Azokról a cselekményekről, amelyek a térfigyelő kamerákkal lettek rekonstruálva, illetve tettenéréshez nyújtottak támogatást, a helyi hírmondóban a „Zöld újság”-ban, egy önálló bűnmegelőzési rovatban „Kék hírek” néven, is első sorokban számolnak be.

A kamerákat szabálysértések szankcionálására kapacitás és a kamerák a szabálysértési eljárásban szükséges hitelesítésének hiánya miatt nem alkalmazzák, azonban közlekedési balesetek, illetve bűncselekmények rekonstrukciójánál nagy hasznát veszik.

Kamerák eloszlása Makón

A térfigyelő kamerák helyeinek kiválasztását felmérés előzte meg. A kivitelező és a rendőri vezetés a felszerelést megelőzően helyszínbemutatót tartott a területen. Próbálták feltérképezni azokat a pontokat, ahonnan a kamerák a lehető legnagyobb területet belátják, illetve a legnagyobb szükség van rájuk. Ehhez azonban a tereptárgyak elhelyezkedése miatt sok esetben kompromisszumot kellett kötniük.

A bűncselekmények nagy részét a város főterén követik el, nyilvánvalóan oda is szerelték fel a legtöbb kamerát. Ezek jellemzően vagyon elleni bűncselekmények.

Az önkormányzat lehetővé tette a makói lakosok számára, hogy a kiépített rendszerre rákapcsolódhassanak. A helyiek saját költségükön – megadott tarifa alapján – vásárolhatnak kamerát, amit tetszőlegesen elhelyeztethetnek. Természetesen a kamerák képét továbbra is csak a rendőrség figyelheti és rögzítheti, valamint kritérium még, hogy a kamerának közterületre kell néznie.

Ismeretes más térfigyelő rendszereknél, egy adott terület szoftveres kitakarása. Ilyenkor, ha az állampolgár úgy érzi, a kamerák „belátnak” a privát szférájába, kérheti, hogy a kamerák bizonyos helyeken „megvakuljanak”. Makón ilyen felkérés még nem érkezett a hatóságokhoz.

Azokra az ingatlanokra, ahol a tulajdonos hozzájárult képfelvevő felszereléséhez, az önkormányzat szerződést kötött a tulajdonossal, és mérőállást telepítettek a kamerák mögé.

Közbiztonság alakulása

A térfelügyelőrendszer kiépítését követően a bűnügyi mutatókat tanulmányozva megállapítást nyert, hogy a megyei környező városok és nagyvárosok tekintetében az összes elkövetett bűncselekmény száma meredeken emelkedett - szemben a Makón regisztráltakkal.

A fentiek függvényében Makó város bűnügyi adatai alakulása a vizsgált éveket nézve megállapítható, hogy a bűnügyi mutatók száma 2008-as évig emelkedtek, majd 2009-től napjainkig a kiemelt területeken (közrend, vagyon elleni) csökkenés történt.

A kimutatás szerint ha csak a lopásokat vizsgáljuk, 55%-os javulás történt a bűncselekmények számát nézve.

Köszönhető egyrészt, hogy korábbi évekhez képest nagyobb volumenű ügyeket derítettünk fel produktívan a korábbi évekhez képest, így a bűncselekményeket sorozatosan elkövetők egy része - időről időre - büntetését tölti a büntetésvégrehajtási intézményekben, illetve ugyanennek a ténynek a megelőző hatásait is érezzük, mert ez a jövőbeni elkövetések számára csökkentőleg hathat. Másrészt a bűnüldözés mellett szerepet kap a bűnmegelőzési tevékenység is, amelyre fokozottan nagy hangsúlyt fektetünk.

Összességében elmondható, hogy Makón a térfelügyelő rendszer kiépítésének sokkal több ember örült, mint ahányan ellenezték. Voltak olyan személyek, akik megkérdőjelezték, hogy megéri-e fenntartani a kamerarendszert. A kérdésre határozott választ adni még korai, de az bizonyos hogy a biztonságunk ára van.

A kiépítés óta a lakosság egyöntetű bizalmat érez a kamerák iránt, ezáltal a szubjektív bizottságérzetük, a biztonsággal összefüggő életminőségük javult.

A javuló közbiztonság „érzete” több szomszédos településig eljutott, amelyek jelezték a csatlakozási szándékukat a rendszerhez, így a jövőben a térfigyelő kamerák számának bővítésével kell számolni.

Felmerül a kérdés, hogy hogyan lehetne még hatékonyabbá tenni a kamerarendszert. A környezeti változások befolyással bírnak a kamerákra. Időnként meg kell tisztítani a kamerák búrúit, el kell távolítani az optikák elé benőtt növényzetet.

Az önkormányzat tervezi a kamerák számának bővítését, azonban a jelenlegi adatátviteli hálózat így is teljesítőképessége határán van. A kamerák rádiós jelét hosszabb távú használat esetén optikai kábeles jeltovábbításra érdemes átváltani, mert a jelenlegi 15 képkocka/másodperc legalább 35-40 képkocka/másodpercre emelkedne.

Kijelenthető, ez egy gyorsan lezajló esemény valós idejű, vagy utólagos feldolgozásánál milyen fontos. A kisebb légköri változások, magasban lévő szuperviharok sokszor a kamerák kapcsolatának elvesztéséhez vezet. A kamerákat visszakapcsolni csak a kiépítésért és üzemeltetésért felelős vállalkozó szakemberek tudják.

A kamerák felbontása éppen, hogy elegendő jelenleg. A mostani 1,3 Mpixel felbontású analóg kamerákat célszerű a későbbiekben olyan digitális kamerákra cserélni, amelyek legalább 8-10 Mpixel-esek, valamint halszemoptikásak. A dome kamerákat válthatnák ezek az újabb kamerák, mert a mostani hiába forgatható 180 fokban, funkcióját veszti, ha éppen nem arra pontra néz, ahol egy jogsértés történik. Az újabb kamerákban nincs mozgó alkatrész, viszont egy egységen belül 5-6 optika is található, ezért egész nagy területet lehet velük megfigyelés alatt tartani, anélkül, hogy a későbbiekben mechanikai hiba lépne fel.

Azokon a helyeken, ahol még nem szerelték fel, vagy pénz hiányában elmaradt a megvásárlása, sürgősen fel kell szerelni az infra-fényvetőket, vagy a nagyfényű reflektorokat a kamerák mellé. Éjszaka sok helyen ezek hiányában a kamerák értékelhető képet nem adnak.

Makó a várost híressé tett hagyma után új terveket kovácsol: fürdőváros kíván lenni.

Az elmúlt években sokmilliárdos befektetéssel egy gyönyörű fürdőkomplexumot emeltetett fel, a Hagymatikumot, melyhez párosult a nagyszabású főtérrendezés is. Az alföldi városban évente 6-700.000 turista fordul meg, akiknek az elszállásolását is meg kívánják oldani.

Nagyon fontos tehát, hogy itt tartózkodásuk alatt a biztonságuk szavatolva legyen, ne váljanak bűncselekmények áldozatává.

A térfigyelő kamerák jó szolgálatot tesznek az újjáépült belváros szépségének és a múltbéli műemlékek oltalmazásában is. Ez a huszonötézes lélekszámhoz viszonyítva a főváros után a második legjobban megfigyelt településsé avansálta a Galamb József tervező és Pulitzer József médiamágnás szülővárosaként is ismert Makót.

A bűncselekmények csökkenése nem hogy önmagában örvendetes, hanem több város – utóbbi igen megugrott – bűncselekményi mutatóival összehasonlítva is bizalomra ad okot.

Azonban a legfőbb biztonsági háló nem maga a kamerarendszer. Az emberek összefogása, az egymásra figyelés, a megteremtett értékek becsülete koronázza meg az élhető miliőt.

Makó város elmondhatja magáról, hogy Csongrád megye egyik zászlóshajójaként évek óta élen jár a szerepvállalásában, mivel - ahogy az olasz jogtudós Cesare Beccaria mondta – „*a bűncselekményeket jobb megelőzni, mint büntetni*”.

Felhasznált irodalom

Verebes István: Makó közbiztonság alakulása a térfigyelő kamerarendszer kiépítését követően című szakdolgozata (NKE-RTK, 2012)